

KÖZÉRDÉK

AZ ALSÓFEHÉRVÁRMEGYEI NEMZETI MUNKAPART HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetés:
 egész évre - - 12 korona.
 fél évre - - - 6 "
 negyed évre - 3 "

Egyes szám ára 12 fillér.

Felelős szerkesztő:

Dr. MÜLLER JENŐ.

Kiadóhivatal: FÖLDES EDE könyvkereskedése Nagyenyed.

Hirdetés ára: centiméterenként 6 fillér. Többzori hirdetések árkedvezményben részesül.

Nyitótér sora 40 fillér.

A Közérdek eredeti táviratai.

A miniszterelnökség sajtóosztályától.

A törökök az angolok és francziák ellen.

Konstantinápoly, november 6.

A főhadiszállás jelenti: A keleti határon csapataink az egész arcvonalon érintkezésben vannak az ellenséggel. Smirnov kikötőben három nagy angol hajót, valamint több kisebb angol és franczia gőzöst lefoglaltak és fogságba ejtették a hajó személyzetét.

Bagdadi angol és orosz konzulaton folytatott házkutatásban eddig lefoglalt fegyvereken kívül még 16 Manlicher- és Mausser-fegyvert, 32 revolvert, 850 fegyvert és 170 revolver-töltényt, valamint 15 szuronyt foglaltak le. Angol nagykövetségen, valamint az itteni franczia Saint Henotte iskolában drótnélküli táviróhoz való készüléket találtak.

Tengeri ütközetek.

Berlin, nov. 6.

Az angol sajtóiroda jelentése szerint november 1-én egy czirkáló hajórajunk kínai partok közelében Moumouth angol czirkáló gőzöst megsemmisítette és Good Hope czirkáló gőzöst súlyosan megrongálta. Glasgow kis czirkálónak sikerült elmenekülnie, noha megsérült. Német hajók közül résztvettek a harcban Scharneorst és Gueiseran czirkálók, Nürnberg, Leipzig és Dresden kis czirkálók, a mi hajóink nyilván nem szenvedtek kárt.

A törökök verik az oroszokat.

Egente Ottomán hivatalosan jelenti:

Vitez lovasságunk tegnap összehütközött az orosz kozakokkal, megverte és visszavoulásra kényszerítette az oroszokat; lovas-hadosztályaink ellenséges hadsereg utóvédjét szorongatták.

Berlin, nov. 6.

Vossiche Zeitung Athénből Lemacsból jelentik: Angol-franczia hajóraj tegnapelőtt éjjel Kunkaleu erődhöz közeledett Dardanel-lak azsiai oldalán, de az erődből leadott vaklövés után visszavonult; tegnap reggel megkezdtek a hajók bombázását, mely rövid megszakítással delig tartott. Itteni lapok úgy vélik, hogy nem a tengerszoros forszírozását célozták, mely előtt három nagy angol páncélos hajó, három czirkáló, 14 torpedónaszád és több kisebb hajó horgonyoz.

Berlini lapok jelentése szerint Törökország az összes bolgár hadi és kereskedelmi hajóknak szabad közlekedést engedett a Fekete-tengeren; ezt a Szófiából érkezett jelentést felette nagy fontosságúnak tartják.

Francia-török háború.

Bordeaux, nov. 6.

Franciaország Törökországnak megüzente a háborút.

Levél a galicziai harcterről.

Írta: Dr. Uray László.

Sűrű hajnali köd van rajtunk. Az ellenség állig 2 kilométerre, de ágyunk azért még hallgatnak. Van időnk estig, — majd ha kítisztul: munkába állunk. A legénység heverész, levelet ír, én pedig naplót írok.

Reggel 8 óra. Egy domb alján állunk készenlétben, ágyunk csöve még fénylik, lesiklik róla a napsugár. Még ujonczok vagyunk. Ma lesz az első nap!

8—10 ezer ember egy táborban, a 30 ágyunk egyvonalban impozáns látvány. A tábor közepén a brigadéros beszélget a ki-séretével. Várjuk a jelentéseket.

Két huszár vágat felénk a dombtetőről. Rövid jelentés, — rövid parancs, — az egyik ezredes lovát kéri, — harsány vezényszó s a bakak sorakoznak. Szívünk szinte hallhatóan dobog. — Mi lesz?

Az egyik ezred eltűnik a baloldali erdőben, a másik jobb felé készül; kiseretül 2 ütégünk csatlakozik melléje. Mi, többiek még maradunk. Várunk.

10 óra 11 óra, a brigadéros idegesen járkal fel s alá; türelmünk már fogytán, még mindig semmi hír.

"Huszárok" — suttogjuk szinte csak magunknak. Ujabb jelentés. A következő percben ütégünk lovon van, vágatva indulunk a dombtetőre. "Halt" — "Feuer links" — kommandó jön, célzunk és egyszerre 6 ágyú bömböli: "Kitört a háború!"

Az alattunk levő erdőben, egy tisztáson kuzakok állanak. Ujabb lövés és távcsöveinken látjuk, hogy esz nélkül vágatnak a sűrűbe.

Csak járőrök voltak. Felmozdonyozunk. "Előre!"

Kezdünk megnyugodni. Lámpalázunk mullik. Hiszen ez úgy megy, mint otthon a gyakorlat. Nem is olyan nagy dolog a hátorul. Az első napunk jól indult.

* * *

... Már öreg harcosok vagyunk. Ötödik napja dörögnek az ágyuk. Egy domb mögött állunk fedett állásban. Néha elsívit felettünk egy shrapnell. Idegesen kapjuk fel fejünket, utána nézünk, hol robban.

Közvetlen golyózáporban eddig nem volt részünk, még nem fedeztek fel állásunkat. Csak egy-egy eltévedt ágyugolyó robbant fel néha körülöttünk, 50—100 méterre. Már ez sem izgat. Hatásuk kicsi. A mieink jobbak.

Nyugodtan igazítjuk ágyunkat. Hogy hova lövünk, nem látjuk. Azt csak az ütég szeme: a parancsnok tudja. Tudunk mi műszereink segítségével az előttünk levő dombon át is cselba lönni.

A kapitány parancsot kap. Egy hidat kell gránátjainkkal felrobbantani. Felmozdonyozunk. "Trapp." Előre!

Egy 500 méteres sikertületen kell áthaladni. Itt már nem véd a domb, az ellenség azonnal észrevesz és összelöhet. A 6 ágyúnak és 6 löszerkocsinak egyenként kell átvonulni. Ha találunk is, így egyszerre csak egy kocsit érhet a lövés.

Csapataink északon.

Budapest, nov. 6.

Tegnap éjszaka a harc szünetelt. Had-seregünk mozgatai úgy Orosz-Lengyel-országban, mint Galicziában lefolytak anélkül, hogy az ellenség zavarná. Ha a helyzetünk helyi előnyei dacára az arcvonal egyes részein már nyert területet az oroszoknak átmenetileg ismét átengedjük, ezt az általános helyzet indokolja. Höfer.

Hadisegély-bélyegek.

Annak idején hirt adtunk arról, hogy a postaigazgatás az özvegyek és árvák részére külön hadisegély-postabélyegeket hozott forgalomba, még pedig egyelőre 5 és 10 fillér értékben olyformán, hogy ezek mindegyike után az eladás alkalmával a frankójegy értékén kívül a vevőtől még két fillér beszédendő. A szóban levő jötekonyczélra a postaigazgatás az arvizbelyegek elvezése alatt ismert bélyegeket használta fel. Amint értesülünk, a szóban levő arvizbelyegek felhasználásával kiadott 5 és 10 filléres hadisegély-bélyegeken kívül most az arvizbelyeg többi értéke faja is mint hadisegély-bélyegek kerültek forgalomba. Ezekre is a "Hadisegély özvegyeknek és árváknak kettő (2) fillér" jelzés van nyomva. Még az 5 és 10 filléres hadisegély-bélyegeket minden pósthivatal és értékcikkárus köteles arusítani, addig a

Az első ágyú elindul. Már áthalad a sikon s indul a lövészocska is. Óriási ropogás. Észrevettük, 2—3 orosz ütég ontja a tüzet a tisztásra. A lovak egy percig megtorpannak, azután vágatva repülnek át a sikon.

Jön a 3-ik, 4-ik kocsis, 200—200 lépésre a többi. Én vagyok leghatul, még csak az én ágyum és löszerkocsim nem indult el. Rajtunk a sor. A shrapnellek most már pontosan a lovak feje felett robbannak szét, mire mi a tisztásra érünk, tökéletesen "beszünk löve." A legénység meredten bámul a tisztás felett robbanó golyókra, — nekünk már istenkisértes átmenni.

Az első lovas gépiesen indítja lovát. Nem lát, nem hall. Intek neki, nem veszi észre. Oda ugratok hozzá, fülebe orditom: "Galopp!" Ezt megérti. A lovak is megérzik a veszedelemet. Ez már nem is vágatás. Egy ló fekszik előttünk, az ut tele van egy kiuyilt löszerkocsiból kiesett gránátokkal. Felrobbanhatnak! Mindegy! Az ágyú méteresekeket ugrik a levegőben, két emberem leesik róla, a többi örülten kapaszkodik. Csak egy ló essen össze, egymásra omlik az egész fogat és akkor álló cselnek nem kegyelmeznek a golyók.

Még 200 méter, még 100 méter. A domb alja elérhetetlen távolnak tetszik. A ropogás fűlsiketítő, az egyes robbanások egy óriási bömbölésre olvadnak össze. Még egy ugrás és a fedezet mögött vagyunk.

Nem akarjuk hiúni, hogy elűnk. Lovaink remegve állanak meg. Bevárjuk a két leesett tüzert és a lövészocska és azután utána

többi értékeket csak a pósthivataloknál kapni.

Használjunk tehát hadisegélypóstabélyeget! Ahányszor levelezőlapot vagy levelet adunk a postára, gondoljunk derék katonáink hátramaradottjaira és ne sajnáljuk azt a két fillér többletet, amellyel e nemes cél eléréséhez hozzájárulunk! Ne felejtjük el, hogy nemcsak a 100 és 1000 koronás adományok biztosítják a magyar társadalomban megindult jótékonykezélt akciózt, hanem tartjuk szem előtt, hogy épen ez a két fillér, amely még a szegény ember zsebét sem terheli meg, óriási összeget tehet ki, ha milliók és milliók gyűjtik!

A háboru eseményeiből.

Okt. 30. Észak-Galicziában Rzesow, Preworsk vasuti vonalat egész Jaroslauig visszavettük és helyrehoztuk.

Közép-Galicziában Turkan tul és Stary-Sambornál ötnapos csatában minden orosz támadást visszavertünk és 8000 orosz foglyul ejtettünk. Ugyanennyi elesett.

Bukovinában Rybniknél nagy vereség érte az oroszokat. Jelentős orosz erőket vertünk vissza Stryj irányában.

Varsótól nyugatra nagy orosz erők követék ujan csoportosuló haderőinket.

A németek elfoglalták Ramscapillet és Bixschotet, Ipres felé Zandvoordet, Hollebecket és Wambeket. Az Aisne folyó mentén bevették Vaillyt.

Okt. 31. A török flotta Szabasztopol orosz kikötővárost bombázta és több orosz hadihajót elsüllyesztett.

Szerbiában Szabácson tul Metkovicsba és Tabanovicsba vonultak be csapataink.

Nov. 1. Szabácsot éjjeli rohammal elfoglaltuk. Az angol-francia flotta támadást intézett a török flotta ellen.

Nieuport-Dunkirchen vidékét az angolok és belgák vizála borították. Elkéseredett vereségükben maguk pusztítják el e szép tengerparti síkságot.

Bulgária újabb kérésével is elutasította Oroszországot. Romania hű marad a Monarchiához.

az ütegnek. Itt már nyugodtan mehetünk. Domb alatt vonulunk, — teljesen védve vagyunk.

A kijelölt helyre érkezünk, csak egy kis mocsaras patakon kell átmenni, de a hidon épen csakhogy átmehet az ágyu és nyílt területen, ismét az ellenség golyózáporán kell átmenni.

A hidon csak lépésben mehetünk. Az ellenség azonnal észrevett. 5 ágyu már átment rajta, most rajtuk a sor. A ropogás ismét fűlsiketítő, kommandirozni nem lehet. Elöl az egyik ágyu lovai összegabalyodnak és egy chaosz a 12 fogat. Egy ágyu felfordul. A legénysége gyalog fut tovább. Az ágyum előtt lovagolok, a hid beszakadt s lovam első két lába a szakadásba esik. Lovam két lábra áll, kirántja lábait — talán az utolsó pillanatban s a következő másodperczen egy shrapnell sodorja el a hid egy részét. Nem lehet átmenni. A kapitány int a tulsó oldalról: „Vissza a fedezet mögé!” Hirtelen visszavágtatunk. El voltunk szakítva ütegünkől. Leszállunk a lovakról, a legénység halott-halványan várja, hogy mi fog történni. Egy cigány tűzer sir az izgalomtól. Hiába, még nem szoktuk meg a golyózáport, — ahoz is idő kell. Hisz ma voltunk először igazán tűzben.

Én gyalog átgázolok az üteghez. Az 5 ágyu már tűzvonalban van. Az ellenség a hidról most már az ágyukra irányítja ütegeit. Csak kettőt tudunk löni. A következő perczben már ropog a védő páncél, lrtózatob dobpergés ez. A shrapnell az ágyu alá

Nov. 2. Szabácson tul Romanján lefolyt harcokban nagy győzelmet vívtunk a szerbekkel.

Bukovinában Snyatin környékén és a Pruth mindkét partján megvertük az oroszokat.

Nov. 3. Az erősen védett Pricsinovics szerb várost is elfoglalták csapataink. 3000 szerb foglyot szállítottak el Szarajevóba.

Galicziában Snyatinba bevonultunk. Orosz gyalogosok és lovasok jelentős számban megadják magukat. Orosz-Lengyelországban a helyzet változatlan. Az elhelyezkedés folyamatban van.

A téli háboru borzalmai ellen katonáinknak prémre van szükségük. A kinek tehát nélkülözhető szörmeje, vagy prémes ruhaneműje van, küldje be azt a „Hadségélyző Hivatal, Budapest, Váci-utca 38. sz.” címre. A posta ingyen szállítja.

Hálás köszönet

a nagyenyedi Vörös-Kereszt részére küldött adományokról.

(VII. közlemény.)

Napról-napra szaporodik harctéri sebesültejeink száma, kiknek ellátásáról nemes szívű közönségünk aldozatkésztségéből tudunk gondoskodni. B. Kemény Árpád 200 kor., Herdégenné 10 kor., Eiler Bernát 3 kor., Solymossy Bálint megykeréki körjegyző gyűjtése utján 20 kor., továbbá a halottak napja alkalmából koszorú-megváltás címén Schissel Károly 20., dr. Szilády Zoltán 20 kor., Jancsó Sándor 5 kor. voltak szivesek adományozni. Tollas Márton esombordi körjegyzőségében 85 inget, 56 alsónadrágot, 15 törülközőt, Solymossy Bálint a megykeréki körjegyzőségben 14 párnát, 14 párnahuzatot, 40 lepedőt, 1 szalmazsákot, 72 inget, 47 lábravalót voltak szivesek gyűjteni. A jölelkü adakozóknak és gyűjtőknek meleg köszönetet mondok és kérem nemes szívű közönségünket, hogy pénz, dohánynemű, sütemény, gyümölcs stb. adományaikkal munkánkat támogathat sziveskedjek.

csap be. A védő páncél alatt robban fel és elviszi két tűzernek a lábát. Helyökbe ugrom s löni akarunk. Nem lehet. Az ágyu csöve előtt robbanó shrapnell morális hatása borzasztó. Hallgatásra vagyunk kényszerítve. A legénység az ágyu mögött fekszik. A vaspáncél derekasan állja a tüzet. Egy negyedóraig tart a tűz s akkor az ellenség megelégedi. (A tűzerség kollégiális. Hallgató ütegre tovább nem lö. Vagy az ágyu hasznavehetetlen lett, vagy a legénység esett el, vagy pedig elfutott, ha nem lö — nem árt. Felesleges a tüzet reá pazarolni.)

Összeszedjük magunkat. A sebesülteket elviszik és ismét az ágyu mellé állunk. Próbálunk löni. . . Brrr — a ropogás ismét kezdődik. Az ellenség figyelmeztetése világos. „Ha te lösz: mi is lövünk.” Azonban hiába, a parancsot teljesíteni kell. Aki még tud, gépiesen dolgozik tovább. Innen már csak az éj leple alatt mehetünk el. Felmozdonozni képtelenség. Ha az éj beállta előtt vissza kell fordulni: halálra vagyunk ítéelve. Teljesen nyílt állásban még csak a védő páncél tarthatta bennünk a lelket.

. . . Pedig visszavonultunk, mert a tuleró legalább is hatszoros volt. Délután 4 óraker megkezdődött a sereg visszavonulása.

Volt ennél könnyebb napunk is. Vagy talán már megszoktuk? Hiszen megszokás dolga minden. A bátorság is csak megszokása a veszélynek. Hiszen most is ropog fejtünk felett a shrapnell. Minden perczben Isten kezében vagyunk. A tűzerségnél a találat ritka, de ha talál: egyszerre 20%

Ki kell emelnem Apaffy Lajos, Gerendi Károly, Tartler Miklós, Wild Tamás, Wint Ödön fodrász és borbély urak sziveségét, kik sebesültjeink körül díjtalanul fáradoznak; fogadják buzgalmaukért köszönetemet.

A mind szélesebb téren pusztító háboru mind több aldozatot kíván és így vitézeink közül kórházunkba is sok sebesült érkezik. Köszönetünket fejezzük ki mindazért a segítségért, amivel nemes szívű közönségünk támogatja fáradozásunkat és kérek mindenkit, hogy tekintettel a már kezdődő téli időre, nyújtson segélyt sebesültjeink apólasára pénzben, fűtő anyagokban, dohányneműekben, süteményekben stb. A közelebbi mult „halottak napja” alkalmából „koszorú-megváltás” címén nyertünk adományokat, így szivesek voltak adakozni: Bárdy Bárdy Ferencz 50 kor., Bálint János, Zeyk Kálmán, özv. U. Kovács Józsefné, Zeyk Dánielné, dr. Nagy Albertné 20—20 kor., Králik Vilmosné 12 kor., dr. Farnos Dezső, László József ny. kir. it. t. bíró, Nehéz Jánosné, Lengyel Györgyné 10—10 kor., Hegedűs Ferenczné 8 kor., Török Bertalané 6 kor., Pásztóhy Elisa, nagyenyedi iparos önképzőkör, Tangel Józsefné, özv. Ujvári Imréné, Ujvári Derzsi, Vajna Janka, Zalányi Farkasné, özv. Bálint Mihályné, Jakab Károly 5—5 kor., id. Erzsi Edéné, Dán Sándorné, Szathmári Mózes 4—4 kor., özv. Eröss Istvánné, Telegdi V. Sándor, Barabás Károly 3—3 kor., Tiszt. Rada György persely-gyűjtése 71 kor. 25 fillér. Szivesek voltak tovább adakozni: dr. Müller Jenő 50 kor., dr. Müller Jenőné 50 kor. és a nagyenyedi Kisegltő Takarékpénztár tisztviselői novemberi fizetésük után 1%: 14 kor. 84 fill. Mátyás Lajosné 10 kor. Furka Mihályné és Horváth Bálint 2—2 kor., özv. Mihály Károlyné és özv. Tóth Miklósné 3—3 kor. A ref. egyházi iparos dalárda két halottja Demény János és Veress Károly emlékére szánt koszorú megváltásul: 5 kor. Hálás köszönettel.

Nagyenyed, 1914. november 6.

Br. Bánffy Kálmárné, elnök

repül a levegőbe. Ide elég egy ekrazitbomba. Sebesülés?? Nálunk az ritka. Középut nincs. Vagy—vagy!

Jelenleg 15-ik napja dolgozunk egyfolytában. Most már nagyon komoly a dolog. Fedett állásban vagyunk. A sáncz mögül csak az ágyu csöve villog elő. A legénység a föld alá ássa be magát. Mégis hiába. A manlichert csak gyerek-játéknak nézzük. Az ágyu? Az csak flobert-számba megy, mert itt vannak a nehéz öreg ágyuk: a schwere Haubitze és a Festungs Artillerie. Itt már nem segít a földsáncz. Tíz kilométerről függőlegesen pottyán közénk az ekrazitbomba; ha 50 méterre csap le tőlünk: majd agyonüt a felvert földtömeg. A bombák csak úgy bugna körülöttünk.

És a legénység? Ha nem lövünk, a lustábbja heverész, egyik levelet ír, némelyik fehéreműtjeit mossa s még van olyan is, aki a bajusza kikötésével van elfoglalva. Ha nagyon közel csap le az ekrazitbomba (pedig a tűz közepében vagyunk), talán felúez, megnézi, hol esett le s ha közelebb esik le, behuzza a fejét, nehogy a felvert földtömeg tulságos nagy nyaklevest adjon. De felni — ezt a szót már kitöröltük a szótárból.

A legnagyobb gondunk éjjelre fát szerezni. Tűzet persze csak a barlangszerű földsánczunkban csinálhatunk.

Nappal mi dolgozunk, éjjel pedig a gyalogság fegyvere ropog.

(Folytatjuk.)

HIREK.

— **Szász Károly, képviselőházi alelnök Nagyenyeden.** F. hó 5. Szász Károly, a magyar képviselőház alelnöke, erdélyi körútjában Nagyenyedre érkezett, hogy a háborúval kapcsolatos társadalmi tevékenységről meggyőződjék, arra tanácsokat adjon és lelkesítsen. Ez alkalomra Nagyenyed város hölgy- és férfi-tagjaiból nagy értekezlet gyűlt össze a városház gyűléstermében. Az értekezletet Sándor Jenő polgármester nyitotta meg; üdvözlőve az illusztris vendéget ismertette a hadbavonultak segélyezésére s a harctéri sebesültek apolására vonatkozó nemes és szép sikerű társadalmi akciókat. Szász Károly örömmel jelentette ki, hogy részint a polgármester szavaiból, részint személyes tapasztalataiból csak nagy elismeréssel szólhat városunk lelkes közönségének, különösen önfeláldozó buzgalmu hölgyeinek munkásságáról és áldozatkészségéről. Leikes hévvel buzdította a közönséget a maga igényeinek korlátozására s a hadbavonultak és sebesültek gondozására; de egyszersmind a társadalom minden irányu rendes menetének, tanügyi és gazdasági berendezésének, gondos fenntartására, mert innen kell toborozni az erőt a nagy és hosszantartó, a nemzet létalapjait érintő küzdelemhez. Figyelmeztette a hatóságot az élelmiszer-uzsora szigorú üldözésére, mert sok oldalról igénybe vett és kedvezőtlen gazdasági viszonyok által is sújtott közönségünk kitartását, erejét és önbizalmát minden módon védelmezni kell. A háborúval kapcsolatos mindenféle társadalmi tevékenységre kiterjedő tanulságos beszédet hallásán köszönte az értekezlet közönsége. Néhány felvilágosító megjegyzés után az értekezlet az Orsz. Központi Hadsegélyező Egyesület kiküldöttének éltetésével véget ért.

— **Harostéri tudósítás.** A keleti harctérről 1914. október 22-iki kelettel honvédhadnagy, tanár a következő sorokat írta: „E perczben elfelejtem a két hónapon át keresztül élt nélkülözéseket, elfelejtem, mert lelkemet örömmel tölti el az a tudat, hogy a nagyenyedi népfőlkelő zászlóalj Seinfeld százados ur erélyes, lelkes vezetése alatt e hó (okt.) 14-én örökre emlékezetes módon írta be nevét a világháború történetébe. Rohammal foglalt el egy a környéket uraló magaslatot s azt az nap háromszor ismétlődő támadással szemben megtartotta. Hála érte a magyarok Istenének!”

Ime népfőlkelőink a harctéren milyen vitézül és hősiességgel állják meg helyüket. Vezesse őket a magyarok Istené további győzelemre. Seinfeld százados urnak pedig üdvözlőnköt küldjük hősiességéért.

— **Marostorda vármegye közgyűlése.** Marostorda vármegye törvényhatósága őszi rendes közgyűlését Szász József főispán, kormánybiztos nagyhatású beszéddel nyitotta meg. Ünnepléses, szinte áhitatos csöndben hallgatták végig a törvényhatóságnak a nagy idők szellemétől illetett tagjai a nemes szárnyalású, mély hatást keltő főispáni megnyitót, amelyet a közgyűlés Visky Gyula biz. tag indítványára egész terjedelmében jegyzőkönyvre iktatni határozott s ugyan-csak Visky indítványára a törvényhatóság is köszönetét és elismerését fejezte ki a politikai válaszfalak lehulltával egy gondolatától vezetett vármegyei tiszti karnak eredményes működéséért. Meleg szavakban emlékezett meg a főispán a hősi halált halt

Kőrösi Sándor biz. tag elhunytáról is, kinek özvegyéhez a törvényhatóság részvétirátot intéz. Lelekemelő része volt a törvényhatóság közgyűlésének, mikor Lénárt József magyarói ref. lelkész, t. esperesnek Szász József főispán a közgyűlésen átnyújtotta a jól megerdemelt legfelsőbb kitüntetést, a Ferencz József-rend keresztjét és a törvényhatóság szeretete, ragaszkodása, tiszteletének minden jele illette a kitüntetett férfit, aki tanári és lelkes pályának, közéleti, törvényhatósági munkásságával négy évtizeden át valóban kivívta és megerdemelte a királyi kegy sugarának és kartársai meleg elismerésének ilyen nyilvánulását. Szász József főispán ünnepléses szavak kíséretében, a közgyűlés ovációjától kísérve tüzte fel az ünneplést mellére az érdemkeresztet, méltatva Lénárt József derék érdemeit. Köllő alispán a törvényhatóság nevében köszöntötte a kitüntetettet, Csekme Ferencz a ref. papság üdvözlőjét tolmácsolta, köszönetet mondván a főispánnak, hogy a trón figyelmét az erdemes férfura irányozta. Deák Lajos magas szárnyalású beszéde kiemelkedő pontja volt az ünneplésnek, majd a megyei Ált. Tanítótestület jókívánságait tolmácsolta Máthé József igazgató.

— **A városi rendőrség** figyelmét lapunk mult számában felhívtuk arra, hogy az élelmiszer-uzsora ellen, más városok példája szerint, erélyesen járjon el s egyszersmind felhívtuk olvasó-közönségünket is arra, ha az uzsorára vonatkozó adatnak jut tudomására, hozza közvetlenül vagy lapunk útján a rendőrség tudomására. — Városunk rendőrkapitányától azt a felvilágosítást kaptuk, hogy az elővásárlási tilalomról szóló szabályrendelet csak a legutóbbi napokban érkezett a városi tanácshoz úgy hogy annak erélyt szerezni csak f. hó 5-diken lehetett. Ezev rendelet alapján f. hó 5-diken tartott piaci razzia alkalmával 8 büntető feljelentés történt, melyek ellen az eljárás folyamatba tetetett. Megnyugtatóan közöljük a rendőrkapitány intézkedését, s egyszersmind kérjük a kapitány ur további és fokozott szigorúságát. Meg lehet győződve, hogy a közönség érdekeiben teendő intézkedésekért a világon bárkivel szemben nyugodtan vállalhatja — szabályrendelet nélkül is — a felelősséget.

Használjunk hadisegély-póstabályegyet!

— **Elmentek a képeződészek.** Lapunkhoz a mult héten kesőn érkezvén be munkatársunk tudósítása, most emlékezünk vissza az okt. 25-iki lelekemelő bucsuzóra, midőn a Bethlen-kollégium tanítóképző-intézetének III. és IV. éves növendékei eltávoztak Marosvásárhelyre. A mult már közöltük is, a 22-ik honvéd gyalogezredbe álltak be önkénteseknek. D. e. 11 órakor a kollégium dísztermében gyűltek össze az ifju harcosok. Megjelentek a tanári kar, az ifjuság és sokan a közönség köréből. Juhász Albert képzőintézeti vallásos gyönyörű imájával és alkalmi beszédével buzdította őket az Isten, hazá és királyi védelmére, a növendékek nevében Pataki István tanítójelölt bucsuzott el a kollégium előjáróságától, a tanárikartól és a kollégiumtól. A nemes elhatározású ifjak érzékeny bucsujára Fejes Áron igazgató lendületes szavakban méltatta hazafias tettüket és a viszontlátás óhajával mondotta: „Isten veletek!” Ezután a Himnusz és a Szózatot énekeltek el. Innen a konviktus éttermébe vonultak bucsuebedre, hol Szász József főispán, kormánybiztossal az élén a megye és a város tisztikara, a tanfelügyelőség, a tanárikar és mások is igen számosan résztvettek. Lelekemelő pohárköszöntő mondottak: Tóbis Jenő polgármesterhelyettes, Nehéz János kir. tanfelügyelő, Pap János gyárigazgató, Bodrogi János és Székely Ödön

főispán, tanárok, Fejes Áron igazgató, Pataki István, Greifenstein János és Reichert Róbert növendékek. A közebed végeztével az ifjak lobogó alatt dobszóval vonultak ki az állomásra. Itt Aradi Jancsi zenekara a Rákóczi-indulóval várta és nagy közönség éljenzte meg a lelkes ifjuságot. A lányok elhalmoztak őket virággal és mikor a vonat kirobogott a pályaudvarról, lelkes éljenzés és kendőlobogtatás kísérte őket a messzeségbe. Marosvásárhelyről Budapestre kerülnek az altisztképző iskolába és onnan a harezterre.

— **Az állami hadikölcsön kibocsátása** küszöbön áll, az aláírások november 16—23-ig bezárólag fognak megtörténni. A kölcsön 6%-os adómentes korona értékű járadék kölcsön lesz. Aki a kötvényeket öt évre zárolja, jogot nyer arra, hogy követelését legkésőbb 1919. nov. 1-én, e naptól számított egy évre vagyis 1920. nov. 1-re névértékben leendő visszafizetésre felmondja. Az aláírási ár, ha az aláírások az egész összeg befizetettéig 97 K. 50 f., ha pedig részletekben fizetettéig, 1915. január 8-ig 89 K. A hadikölcsön sikerének biztosítása nemzeti, hazafias kötelességünk. A nagyenyedi kisegítő takarékpénztár, amint értesülünk, már elfogad előjegyzéseket s ezt t. közönségünk figyelmébe ajánljuk.

— **Büntetik az élelmiszer drágítókat.** Rendőrségünkhöz okt. 30-án érkezett le a kereskedelemi miniszter jóváhagyásával a piaci elővásárlási tilalomról szóló szabályrendelet. Ennek alapján a rendőrség erélyes intézkedéseket tett a nov. 5-iki hetipiaczon. A piacz minden részén kidoboltatta, hogy szigorú büntetés éri az elővásárlókat és az élelmiszer drágítókat. A spekulánsokat példásan megbünteti a rendőrség, s nem tűri el, hogy a fogyasztó közönség ki legyen tevé a lelketlen üzekerdesnek. Most már a közönségen a sor, hogy megértse az ő érdekeiben tett rendőri intézkedést és az üzekerdek ellen nyomban tegye meg a feljelentést. A legutóbbi hetipiacz már elég hangulatos volt, a házasszonyok bevásárlásaik közben egymást tartották vissza attól, hogy a tulságos magas áron kínált élelmiszereket megvásárolják. Peldaul a tojás párjáért 20 fillért kértek, egy koszoru hagymáért 88 fillért és így tovább. E napon 15 élelmiszer üzekerkedő ellen indított a rendőrség kihágási eljárást. Október 29-én pedig buzazérkedésért ítélte el a rendőrség egy atyafit 3 napi elzárásra vagy azt átváltoztatható 50 korona büntetésre. Elismerés érte!

— **307 népfőlkelő jelentkezett** nálunk a 24—36 évesek közül, 101 nagyenyedi, a többi idegen illetőségű. A sorozás valószínű e hó 16-án kezdődik.

— **Országos póttálatvásár.** Az ősz kezdetén fellepett száj- és körömfájás miatt vásárainkon szarvasmarha felhajtása eltiltattott. A zarlatot a rendőrség a mult csütörtöki heti vásárra feloldotta. A városi tanács országos póttálatvásár tartása végett felterjesztést intézett a földművelésügyi miniszterhez. Az álatvásár e hó második felében lesz megtartva.

— **Egy nagy tarkassinú pulykakakas** f. hó 6-án délután elveszett. A ki megkeríti és Szentkirályi-u. 106 szám alá vagy a rendőrség útján vissza juttatja, megfelelő jutalomban részesül.

— **A szegény tanulókat segélyező kör nevében** halás köszönetet mondok a karácsonyi ruhakiosztás czeljaira küldött szives adományokért, u. m. Székely Jánosné 10 kor., özv. Fagarasi Beláné 5 kor., Bójtne Zsigmondné 4 kor., Winkler Jánosné 10 kor., továbbá özv. Reinbold Olivérné és özv. Grenzo Adolfné urnóknak ruhaneműekért. Penz- és ruhaneműek küldését kéri Török Bertalané elnök.

— **Edison fényjáték színház.** Ma két előadás. A legújabb haborus felvétel

A francia harctérről.

19-fele nevezetes harctéri esemény megörökítése. A műsor a harctéri felvételen kívül két színművet, tájfelvételt és két vigjátékot tartalmaz.

Aranyat — vasért.

Melzer Mór 1 drb gyűrű, 1 láncz, 1 sziv,
Swarcz Simonne 1 gyűrű, Nagy Ilona 1
gyűrű, Nagy Julis 1 gyűrű, Lázár Hermína
2 pár függő, Valkovsky Józsefné 1 drb gyűrű,
Balázs Ilonka 1 drb gyűrű, Balázs Józsefné
1 pár függő, Márton Beláné 1 pár függő,
Bresztowszky Károly és neje 3 drb gyűrű,
1 drb karkötő, Szilágyi Anna 1 kis gyűrű,
özv. Asztalos Jánosné 1 arany női óra, Fe-
hérv József és neje (Tompahaza) 2 drb 10
koronás arany, N. N. 1 drb gyűrű, Komá-
romi Emma 1 ezüst karkötő, Lázár Jenő 1
arany tű, Lázár Gabriella 1 drb gyűrű, Gilla
Iren 1 drb gyűrű, Zabludil Jánosné 1 drb
gyűrű, Belgyán Irma 1 ezüst láncz, Sarján
Helen 1 drb függő, özv. Reich Mihályne 1
drb gyűrű, dr. Reich Béla 1 óraláncz, dr.
Reich Beláné és gyermekei 1 karkötő, 1 pár
függő, 1 láncztöredék, zsu-zsu, 1 ezüst pénz,
Lengyel Katinka 1 ezüst nyakláncz, Lengyel
Jakabné 1 drb gyűrű, Lengyel Jolán 1
ezüstláncz aranytöredékek, Székelyhidi János
4 kor., Székelyhidi Jánosné 4 kor., Heszényi
Anna 1 gyűrű, Kerekes Viktoria 1 pár
függő, 1 medaillon.

Boroskrakkói gyűjtés: Fekete Lászlóné 2
drb 10 koronás, arany függő, Sebestyén
Eszti 1 pár függő, Bodola Erzsike 1 pár
függő, Gottlieb Samuné 1 pár függő, Debreceni
Győzőné 1 drb gyűrű, Barbu Luczian
1 drb gyűrű, Csergizán Vazulné 1 drb gyűrű,
Bartha Józsefné 1 drb gyűrű, Fridrich Piroška
3 drb arany törmelék, Antal Beláné 1 gyűrű,
Barbu Lucziané 1 drb karkötő, 1 ezüst láncz.
Adományaiért fogadják hálás köszö-
netet:

Szász Józsefné.

KÖZGAZDASÁG.

Gazdasági fegyverkezés!

Irta: M. M.

Kik eddig vezették társadalmi osztályainkat, aljajok el! Istenünk diadalra vezette eddig magyar fegyvereinket, legyen e diadal tartós. Járjatok jó példával elől; adjatok ti is veretekből, pénzetekből. Legyen ősi erényünk ősi erősségünk. Adjuk a haza oltárára javaink jó részét, hogy másik részét magunknak megvárthassuk. Az adjon a legtöbbet, kinek legtöbb veszíteni valója lenne.

Ez a mult és a jelen; a jövő kepe így válik széppé. — Imádkozni és szeretni tanulunk most és áldozni a jobb jövőért.

Imádkozni és szeretni: erény; áldozni: önfeláldozás. A harctéren áldozzák vérüket; mi áldozzuk itthon jövőben tudásunkat és munkáinkat — a haza — a mi utódaink jövővért.

Tudással végzett munkánk gyümölcse meg fog teremni. Anglia és Franciaország már is kiütötte iparunkat és kereskedelmünket. A köztársaság elnöke „bojkott legál” néven már közzétette, hogy Ausztria-Magyarországgal minden kereskedelmi forgalom ezután tilos és semmis; ezen rendelkezés nemcsak a háború tartamára szól, hanem egy később meghatározandó időpontig érvényben marad.

Feladatunk sulypontja tehát csakis egy céltudatos gazdaság-politika lehet; ezen fog a jövő Magyarország felépülni. Itt ki kell emelnem, hogy a hangsúly nem a politikán, hanem a gazdaságon van.

Állattenyésztésünk, mezőgazdaságunk, iparunk és kereskedelmünknek céltudatos fejlesztése egyuttal az egységes Magyarállam megizmosodása.

A felsoroltak fejlesztése életfeltételei a nemzet gazdagodásának.

Speciálisan itteni viszonylatokban kívánom érinteni a felsorolt termelési ágakat.

Állattenyésztésre alkalmas legelők nagy száma e vidéket predestinálja ily ténykedésre. Ott, a hol a mezőgazdasági művelési ágak kevésbé jól alkalmazhatók, az állattenyésztés meghozza a vele foglalkozók megfelelő existenciáját. Keves terület az országnak kiválóbb ter erre Alsó-Fehér és a határos megyeknél, melyek természetes központja Nagyenyed. Minőségileg is kiváló állati termékek széleskörű termelése fokozandó és szakszerű feldolgozásra alkalmas telepek létesítendők. Tehát tej-, vaj-, sajtermelő és értékesítő szövetkezetek létesítendők; ezzel a mezőgazdaság egyik főágazata, az állattenyésztés, ipari foglalkozássá lenne.

A mezőgazdaság intenzívebb és betervezettebb telési szakszerű műveléssel hálás existencia nagyobb gazdáknak; kisebb emberek és a városi nép elsősorban kerti termények fokozott termelésre ösztökélendők.

Szőlő- és gyümölcsstermelése e megyének híres volt mindig; ennek fokozására mindent el lehet követni. Itt a már letező gazdasági szakiskola kibővítése volna célravezető. A Fischer fele országihírű telep erős támogatásra érdemes; tevékenységének elsősorban a helyi érdekeltég vegye hasznát. Okszerű gyümölcsstermelés, kertészet és szőlőművelés gazdagon jövedelmez. Hazánk gyümölcsstermelése felette áll minőség dolgában Európa bármelyik országánál és e megye vezető.

Miy jövedelmi forrássá válhatna ez, ha felkarolnánk a hivatottak! Az Észak-Amerikai Egyesült államokban, hol a gyümölcsstermelés fokozott, kellő intézkedésekkel az alkohol-fogyasztás is meréselt, illetve sok helyen teljesen kiküszöbölhető volt.

Mily óriási magaslata ez a kultúrának! Ez mutatja a szellemi és anyagi felsőbbiséget. Oka pedig: a természetes elhelyezkedés minden vonalon. A nép termelvényeivel elsősorban a saját szükségleteit igyekezik kielégíteni. Szokásai és erkölcsi elsősorban a saját productumainak fogyasztására irányulnak; ez által nemcsak a termelés mennyiségének, hanem minőségének megjavítása következik. Az így mindkét szempontból kiemelkedő termelés-feleslegei könnyen piacot találnak. Nagy importunk megszűnése várható egy oly irányú divattól, mely az ország termelvényeinek használatát előtérbe helyezné.

Ebben kell vezetnie vezetőinknek, így lendülne fel iparunk és kereskedelmünk.

Most a hazát védeni hazatódult — eddig külföldön tartózkodó — szakembereink saját hazájuk eltető emlőin existenciát találnának, százezrek existenciáját megalapozva. Ilyen iparágak a szövő és fonó ipar, gépgyártás.

Nagyenyed és vidéke iparának ősiséget erős régi bástyáinak kőfalai hirdetik. Igazolással aunk, hogy ősiségünk erősségünk is, a város falai között még ma is erős az ipari inklinálás. Csak egy lépés kell még és néhány igen szép ipari telep fejlődhetne. Ezen lépés az előjövendő jólét és kultúra csarnokába vezet.

Már látom, miként hullnak porba a kicsinyes emberi érdekek. Már látom, miként emelkednek a jólét erős várai, a műhelyek és gyárak; mert ennek el kell következnie akkor, mikor egy nép erejének öntudatára ébred s erkölcesének tisztaságát összemerve a mások bűnével új életre kel.

(Vége.)

Ingyen kapja

a mindig legelsőnek megjelenő „Az összes magyar sebesültek, betegek, és elesettek lajstroma” első számait 2—20-ig (mely a **Hivatalos veszteség-lajstrom** teljes magyar fordítása) ha további 40 számmra (kb. 2 hónapra) hához szállítva 6 koronaért előfizet. — Egyes szám ára 16 fillér.

Kiadóhivatal:
Budapest, VI. ker., Vasvári Pál-utca 8. sz.
Telefon 169—76.

Elismert legtartósabb

és legolcsóbb szőttesárak

Lingner György
nagyenyedi szövőgyárából

előírt gyári áron kaphatók

a gyári raktárban Szentkirály-utca 106. sz.
Ifj. Mészás János és Társánál Főter
és a *Fogyasztási szövetkezetben*

A jelen kor legjobb kályhája!

Verseny nélkül. 387 2—3

PERPETUUM

egyetlen hazai barnaszénűl fűthető folyton égő kályha. **Legtakarékosabb fűtés! Teljesen szagtalan! Éjjel-nappal egyenletes, kellemes meleg. Pontosan szabályozható hőmérséklet. Nincs korom. Nincs sajak. Nincs por. Nincs kezelés. Évenként csak egyszer kell befűteni.**
Hirsch és Frank Budapest, Saigó-tarjáni gépgyár és vasöntő r.-t. Budapest, VI. Aréna-ut 128.

Orvosok

kitűnő köhögés elleni szer a

**Kaiser-féle
Mell-Karamellák**
3. fenyővel

Millió ember használja a

Köhögés

rekedtség, katarus, gégekatarus, elnyálkásodás, torokfájás, hörghurut és meghűlés ellen, azért minden harczó katona nagyon szereti. 6100 közjegyzőileg hitelesített bizonylat garantál a biztos eredményért. Étvágyat javító, jó ízűes cukorkák. Csomagja 20 és 40 fillér, doboz 60 fillér. Tábort csomagolás 30 fillér. — Kapható: minden gyógyszerárban.

5189—914. szám.

Pályázati hirdetés.

Alsó-Fehér vármegye kisenyedi járásában **Örményszékes** nagyközségben nyugdíjazás következtében megüresedett **jegyzői állásra** pályázatot hirdetek.

Az évi javadalmazás:

1. Fizetés 2000 korona.
2. Lakbér 400 korona.
3. Iróktartási átalány 100 korona.
4. Fűtés és világítási átalány 60 korona.
5. Futárdíj 34 korona.
6. Irodaátalány 20 korona.
7. Magánmunkálati díjak.

A jegyzői minősítést és az eddigi alkalmazást igazoló okmányokkal felszerelt kérssek hozzám folyó év **november 26-ig** benyújtandók.

A választást később fogom kitűzni.

Vizakna, 1914. október 26-án.

386 2—3 **Szabó Lajos**, főszolgabíró